

HÖGSKOLAN
DALARNA

Examensarbete

Kandidatnivå

Varför en sydsvensk regionbildning

finns svaret i Ansvarskommitténs utredning?

Författare: Johanna Avenäs
Handledare: Tomas Sedelius
Examinator: Ann-Catrin Andersson
Ämne/huvudområde: Statsvetenskap
Poäng: 15 hp
Betygsdatum:

Examensarbete nr:

Högskolan Dalarna
791 88 Falun
Sweden
Tel 023-77 80 00

Sammandrag

Kandidatuppsats i statsvetenskap av Johanna Avenäs, vårterminen 2013.

Varför en sydsvensk regionbildning – finns svaret i Ansvarskommitténs utredning?

Handledare Thomas Sedelius.

Den sydsvenska regionbildningen är en förening som tillsammans står bakom en avsiktsförklaring för att slå samman Blekinge, Kalmar, Kronoberg och Skåne till en region med eget utvecklingsansvar. Förslag på att Sverige borde införa regioner med eget utvecklingsansvar lade den statliga utredningen, kallad Ansvarskommittén, fram efter att utförligt undersökt hur Sveriges samhällsorganisation kan förbättras. Efter Ansvarskommittén lade fram sitt förslag diskuterades det kring regionbildningar runt om i Sverige, men dessa diskussioner har en efter en lagts ner, förutom den sydsvenska regionbildningen och denna uppsats vill försöka ta reda på varför. Syftet med denna uppsats utgår ifrån att ta reda på om argumentationen för att bilda region som presenteras i Ansvarskommitténs utredning är drivkraften bakom den sydsvenska regionbildningen. För att ha underlag för att besvara detta syfte utgick jag från följande frågeställning *Vilka huvudargument lade Ansvarskommittén i sin utredning fram för regionalisering i Sverige?, Vilka likheter och skillnader finns det i huvudargumenten för regionalisering från Ansvarskommittén i förhållande till den sydsvenska regionbildningens sätt att resonera kring en regionalisering?* och *Mot bakgrund av forskningslitteratur om regionalism, nyregionalism och regionalisering, i vilken utsträckning kan dessa begrepp kopplas samman med Ansvarskommitténs utredning?* För att besvara syftet utgick jag från Ansvarskommitténs utredningsdokument och dokument från den sydsvenska regionbildningen. Genom kvalitativ textanalys i form av idéanalys och argumentationsanalys kom jag fram till att det verkar som att den sydsvenska regionbildningen har sin drivkraft i Ansvarskommitténs argumentation.

Nyckelord

Ansvarskommittén, SOU 2007:10, sydsvensk regionbildning, regionalism, nyregionalism, regionalisering.

Innehåll

1	Introduktion	4
1.1	Syfte, problemformulering och frågeställningar	4
1.2	Forskningsläge	5
1.3	Avgränsningar.....	7
1.4	Disposition	7
2	Metod	8
2.1	Typ av undersökning i helhet	8
2.2	Tillvägagångssätt.....	8
2.3	Kritisk granskning av metod	11
2.4	Material	12
3	Analysbegrepp	14
3.1	Regionalism.....	14
3.2	Nyregionalism	14
3.3	Regionalisering.....	16
4	Bakgrund.....	17
4.1	Regionalisering i Sverige över tid.....	17
4.2	Ansvarskommittén.....	19
4.3	Sydsvenska regionbildningen.....	23
5	Analys.....	28
5.1	Argumenten	28
5.2	Likheter och skillnader.....	32
5.3	Återkoppling till analysbegreppen	33
6	Slutsats.....	34
	Referenser.....	36

1 Introduktion

I detta kapitel presenteras ämnet som denna uppsats kommer att beröra och ämnets relevans inom den statsvetenskapliga forskningen. Den första delen i detta kapitel kommer att presenteras det syfte denna uppsats utgår ifrån och de frågeställningar som kommer att besvaras. I detta introduktionskapitel kommer även uppsatsens avgränsningar och disposition att presenteras.

1.1 Syfte, problemformulering och frågeställningar

År 2007 lämnade Ansvarskommittén sitt slutbetänkande till regeringen kring uppdraget att utreda hur samhällsorganisationen ser ut i Sverige och hur eventuella brister i samhällsorganisationen ska redas ut. Denna utredning pekade bland annat på att det vore bra för Sverige att riva upp de gamla landstingsindelningarna och istället införa regioner som mellanstatlig organisationsnivå. Efter att Ansvarskommittén lämnat sitt slutbetänkande började det diskuteras regionbildningar runt om i Sverige.

I södra Sverige ledde dessa diskussioner till en gemensam avsiktsförklaring att bilda region mellan Kalmar, Kronoberg, Blekinge och Skåne, den så kallade sydsvenska regionbildningen. Regeringen valde dock att inte fatta beslut i frågan om att införa regioner utan uppmanade landsting att själva diskutera fram regionbildningar runt om i Sverige. Efter regeringens besked lades diskussioner om regionbildningar runt om i Sverige ner, dock inte i södra Sverige. Den sydsvenska regionbildningen valde att gå vidare med sin avsiktsförklaring och arbeta vidare med en framtida regionbildning.

Syftet med denna uppsats är att ta reda på om argumentationen för regionalisering som presenteras i Ansvarskommitténs utredning är drivkraften bakom den sydsvenska regionbildningen.

Problemformuleringen för denna uppsats kommer ut att ämnet regionbildning är intressant att studera i och med att statliga utredningar har visat på att regionbildningar i Sverige vore fördelaktigt samtidigt som inga regionbildningar sker. Som en del i denna problematik av att statliga utredningar pekar på fördelarna med regionbildning samtidigt som inga regioner bildas blir det intressant att studera huruvida någon tagit till sig vad en av dessa statliga utredningar hade att säga. Det finns vad jag hittat ingen tidigare forskning om regionbildning i jämförelse

med Ansvarskommitténs argument för regionbildning. Det finns vad jag hittat inte heller någon tidigare forskning om den sydsvenska regionbildningen. Betydelsen av argumentationen i Ansvarskommitténs utredning är av intresse att undersöka. Detta med hänvisning till att när Ansvarskommittén presenterade sin utredning kom det igång diskussioner om regionbildningar i hela landet. I och med att den sydsvenska regionbildningen är den enda aktiva regionbildningen kvar blir det naturligt att undersöka Ansvarskommitténs arguments betydelse för denna regionbildning. Ansvarskommitténs arguments betydelse för den sydsvenska regionbildningen är ett relevant statsvetenskapligt, och således politiskt, forskningsområde därför att resultatet kan visa på vilken betydelse statliga utredningar har för förändringar i samhället och samhällsorganisationens utformning.

För att kunna besvara ovannämnda syfte kommer följande frågeställningar att arbetas med:

- Vilka huvudargument lade Ansvarskommittén i sin utredning fram för regionalisering i Sverige?
- Vilka likheter och skillnader finns det i huvudargumenten för regionalisering från Ansvarskommittén i förhållande till den sydsvenska regionbildningens sätt att resonera kring en regionalisering?
- Mot bakgrund av forskningslitteratur om regionalism, nyregionalism och regionalisering, i vilken utsträckning kan dessa begrepp kopplas samman med Ansvarskommitténs utredning?

1.2 Forskningsläge

I denna del kommer jag att presentera ett urval av tidigare forskning som berör ämnet regionbildning. Detta som del i att visa på att ämnet regionbildning är ett relevant statsvetenskapligt forskningsområde. Efter genomgång av tidigare forskningslitteratur om ämnet har ett urval gjorts med fokus på studier som berör regionbildning från 1990-talet och framåt, avgränsningen i forskning från innan 1990-talet har gjorts med hänvisning till uppsatsens avgränsning. Det finns gott om forskning om regionbildning, den forskning som finns är dock till stor del inte aktuell för denna uppsats syfte.

Främst så är forskningen något föråldrad. Antingen handlar den om visionen med regionbildning utifrån ett antagande perspektiv om då framtida regionbildningarna Region Skåne och Västra Götaland eller så handlar den om själva regionbildningsprocesserna. Det finns

forskning skriven ur en mängd olika perspektiv i och med dessa regionbildningar.¹ Att en så stor del av den tidigare forskningen berör Region Skåne och Västra Götaland är inte så konstigt i och med att det var en stor försöksverksamhet och den första och enda av sitt slag i Sverige. Forskning som berör regionbildning bortom Region Skåne eller Västra Götaland är även den skriven ur ett antagande perspektiv om regionbildningar som inte är aktuella att verkställas.² Att även denna forskning är antagande i sitt perspektiv är inte heller det konstigt i och med att det inte har skett någonting konkret kring andra regionbildningar i Sverige. Forskning om regionbildning är till stor del skriven ur en ståndpunkt för regionbildning i Sverige, där det talas om att regioner är en självklar och nödvändig framtid.³ Att regioner är någonting som inte bara behövs, utan kommer att bli.⁴

Det finns även forskning med en internationell prägel främst med en inriktning på regionbildningar i Europa.⁵ Det finns även forskning om Sveriges regionbildningar utifrån ett europeiskt perspektiv. Forskning som berör regionbildning i Europa är dock för denna uppsats inte aktuell med hänvisning till att denna uppsats är avgränsad till att beröra regionbildning i Sverige.

Det finns djupgående utredningar inom ämnet regionbildning och dessa hittar man bland annat inom statens offentliga utredningar.⁶ Dessa utredningar tar upp både för- och nackdelar med regionbildning och belyser även konsekvenserna av regionbildning i Sverige. Statens offentliga utredningar som berör forskningen om regionbildning i Sverige från 1990-talet och framåt kommer att presenteras utförligare i kapitel fyra som bakgrundsdel i denna uppsats.

Att studera den sydsvenska regionbildningen är ett intressant ämnesområde då det inom forskningsområdet regionbildning i Sverige saknas forskning kring vilka regioner som vill bildas, och varför de vill bildas. Förslag på att just denna typ av forskning saknas finns i tidigare forskningslitteratur.⁷ Denna uppmaning till forskning finns även hos den sydsvenska regionbildningen.⁸ Vad denna uppsats har som syfte är att presentera forskning om en

¹ Qvarfordt, 1999, *Legitimitet i de nya regionförsöken*

² Westholm m.fl., 2008, *Regionen som vision*

³ Sveriges kommuner och landsting, 2010, *Regioner runt hörnet*; 2011, *Sverige behöver fler starka tillväxtregioner*

⁴ Rakar & Tallberg, 2013, *Behövs regioner?*

⁵ Johansson, 1995, *Europeiska regioner*

⁶ SOU 1995:27; SOU 2000:85

⁷ Mörck, 2008, *Regionalt samhällsbyggande i otakt*

⁸ Sydsvensk regionbildning, 2013-03-14, Anteckningar från årsmöte

regionbildning som händer här och nu.

1.3 Avgränsningar

Det finns en del saker värt att klargöra redan från början kring vad denna uppsats inte kommer att beröra. När det kommer till att sätta in begreppen regionalism, nyregionalism och regionalisering i ett kronologiskt sammanhang har jag valt att avgränsa bakgrunden till denna undersökning till att inte sträcka sig längre bak än 1990-talets början.

Jag kommer inte att undersöka politiska sammansättnings eventuella påverkan på regionbildningsförfarandet i Sverige. Utifrån denna avgränsning kommer jag inte att undersöka dess påverkan på begreppen regionalism, nyregionalism eller regionalisering och inte heller dess påverkan i statens offentliga utredningar. Jag kommer inte heller att undersöka politiska sammansättnings påverkan på den sydsvenska regionbildningens arbete.

Vad som menas med region och vad som ska undersökas i denna uppsats är region i den bemärkelsen att det är en samhällsorganisation som har bildats genom att ett eller flera landsting tillsammans ansökt om att gå ihop och ta över det gamla landstingets arbetsuppgifter och dessutom ta över det regionala utvecklingsansvaret. Jag kommer inte att utgå från eventuella andra tolkningar av begreppet region så som att det till exempel kan inkludera en diskussion om länsstyrelser.

1.4 Disposition

Härvid avslutas introduktionskapitlet, kapitel ett, för en övergång till kapitel två. I kapitel två följer en metodgenomgång samt materialdiskussion för att ge en genomgång av tillvägagångssättet för denna undersökning. I kapitel tre följer sedan en presentation av analysbegreppen regionalism, nyregionalism och regionalisering som teoretisk utgångspunkt för nästkommande delar i uppsatsen. Detta leder över till kapitel fyra för en bakgrundspresentation av regionaliseringen i Sverige och fakta kring Ansvarskommitténs utredning och den sydsvenska regionbildningen. I kapitel fem presenteras sedan argumenten för regionalisering som Ansvarskommittén presenterade i sin utredning vilka sedan jämförs med den sydsvenska regionbildningens syfte utifrån deras likheter och skillnader. Avslutningsvis sammanfattas denna undersökning i slutsatsen som återfinns i kapitel sex, tillsammans med egna reflektioner.

2 Metod

I denna del kommer jag att redogöra för och diskutera kring den valda metoden för att uppnå denna undersöknings syfte. För att besvara denna undersöknings syfte och dess frågeställningar har jag utgått från en så kallad kvalitativ metod med textanalys som tillvägagångssätt. Avslutningsvis kommer detta kapitel att bestå av en materialdiskussion.

2.1 Typ av undersökning i helhet

Som metoden för min undersökning har jag utgått från det kvalitativa perspektivet på forskning. Jag valde att utgå från en kvalitativ metod då denna metod lämpar sig vid forskning som vill undersöka hur någonting är eller hur någonting gått till, förenklat som vill besvara frågan *hur*.⁹ Då syftet med denna undersökning är att ta reda på om argumentationen för regionalisering som presenteras i Ansvarskommitténs utredning är drivkraften bakom den sydsvenska regionbildningen kan man utgå från att en variant av frågan *hur* är grunden i denna undersöknings syfte då det hela rör sig om hur dessa är sammankopplade.

Det kvalitativa perspektivet innebär att man ser på forskningen ur ett subjektivt perspektiv. Att verklighetsuppfattningen är individuell och att de tolkningar jag gör längst vägen kan påverka det resultat jag kommer fram till.¹⁰ Detta kommer jag att återkomma till längre fram i detta kapitel.

2.2 Tillvägagångssätt

För att besvara denna uppsats syfte och frågeställningar har jag använt mig av kvalitativ textanalys som metod. Att använda sig av textanalys är ett tillvägagångssätt som går ut på att tolka vad som står i en text. Att använda sig av textanalys är som att följa en mall på hur man ska gå igenom en text för att hitta textens betydelse. Vad som är viktigt i texten är den idécentrala biten, vad som sägs, inte vem som säger det.¹¹ Textanalys går till så att man genomför en noggrann läsning av texten för att hitta de delar som är väsentliga. Det finns olika moment för att göra detta beroende på vad man letar efter och för denna uppsats har jag använt mig av argumentationsanalys.¹² Jag har använt en argumentationsanalys för att kunna genomföra själva undersökningen i denna uppsats, det vill säga för att kunna jämföra

⁹ Backman, 2009, *Rapporter och uppsatser* s.57

¹⁰ Backman, 2009, *Rapporter och uppsatser* s.53

¹¹ Esaiasson m.fl., 2006, *Metodpraktikan* s.242

¹² Esaiasson m.fl., 2006, *Metodpraktikan* s.233

Ansvarskommittén och den sydsvenska regionbildningen och visa på deras likheter och skillnader. Denna jämförelse återfinns i kapitel fem.

Syftet med en argumentationsanalys är att använda denna form av att textanalys för att komma fram till om texten verkligen argumenterar för eller emot någonting. Detta gjordes som en första del för att se om Ansvarskommitténs utredningsdokument verkligen talade för regionalisering. Syftet med en argumentationsanalys är även att undersöka vad dessa argument i så fall är. Detta gör man genom att man plockar ut argumentationen ur texten som argumentationen befinner sig i. Detta med anledning av att argumentation sällan står uppriktad i sig självt utan är inbäddad i en mängd text.¹³ Som en andra del i denna textanalys genomfördes en argumentationsanalys för att besvara uppsatsens syfte i två steg. Det första steget med fokus på Ansvarskommitténs utredningsdokument och steg två gick ut på att granska dokument som kom från den sydsvenska regionbildningen.

Ansvarskommitténs utredningsdokument bestod av ett delbetänkande och ett slutbetänkande. Argumentationen för regionalisering fick plockas ur utredningstexten. Här utgick jag från att argumenten beskrevs i argumenterande ordalag till exempel *regionalisering är önskvärt därför att...*¹⁴ Att hitta argumenten i Ansvarskommitténs utredningsdokument var inte svårt då de formulerats klart och tydligt. Att jag hittat argumenten baserar jag på att när andra, till exempel media eller nya statliga utredningar, hänvisar till Ansvarskommittén så lyfter de fram samma argument som jag hittade. Argumenten har inte stått i någon speciell argumenterande ordningsföljd i Ansvarskommitténs utredningsdokument utan de har tagits upp i storleksordning från argument kring demokrati vidare till stat och ända ner till individnivå.

Textanalys går ut på att ställa frågor till texten. Frågan som ställdes till Ansvarskommitténs utredningsdokument var en av dem som återfinns i uppsatsens frågeställningar, nämligen ”vilka argument lade Ansvarskommittén i sin utredning fram för regionalisering i Sverige?”. Svaret på denna fråga användes sedan som analysredskap av den sydsvenska regionbildningens dokument. Det betyder att efter att jag plockat ut argumenten så sorterade jag in dem i perspektiv och dessa perspektiv blev sedan analysredskapet för att genomföra en textanalys av den sydsvenska regionbildningens dokument.

¹³ Bergström & Boréus, 2005, *Textens mening och makt* s.91

¹⁴ Lundahl & Skärvad, 1999, *Utredningsmetodik för samhällsvetare och ekonomer* s.104

Jag valde att sortera in Ansvarskommitténs argument i perspektiv för att kategorisera argumenten för att i analysen kunna presentera en överskådlig bild av vad Ansvarskommittén lyfter fram för argument i sina utredningsdokument. De perspektiv som jag sorterat in argumenten som Ansvarskommittén lyfte fram för en regionalisering är utvecklingsansvar, hälso- och sjukvård, medborgare, arbetsmarknad, internationellt och demokrati. Jag valde att samla och sortera in Ansvarskommitténs argumentation under dessa perspektiv för att göra en enhetlig sammanställning av vad Ansvarskommittén lyfter fram för argument för en regionalisering istället för att i analysen bara rada upp de enskilda argumenten. Perspektiven fungerar sedermera som etiketter på en sammanställning av de argument som Ansvarskommittén lyfter fram i sina utredningsdokument.

Vad argumenten bakom var och en av dessa perspektiv är kommer att redogöras i kapitel fem, uppsatsens analys. De olika perspektivens etiketter kommer ifrån vad de olika argumenten handlade om. Utvecklingsansvarsperspektivet är en samling av de argument som finns i Ansvarskommitténs utredningsdokument om själva grunden med att införa regioner. För hälso- och sjukvårdsperspektivet återfinns de argument som gick att finna som lyfte fram att en regionalisering skulle stärka mål om en likvärdig vård. Inom medborgarperspektivet är de argument som har fokus på mervärde för individen samlade. Mervärdet för medborgaren är någonting som även genomsyrar de andra perspektiven. Arbetsmarknadsperspektivet är etiketten för de argument som rör tillväxtargument som Ansvarskommittén pekar på i sina utredningsdokument som grundar sig på behovet av tillväxt både för individ och näringsliv. Under det internationella perspektivet finns återfinns resonemang om hur EU påverkar tillväxt. Slutligen under demokratiperspektivet samlas de bakgrundsargument som fanns i Ansvarskommitténs utredning som dels talar om regionalisering ur nyregionalism och dels argument som grundar sig på grundtanken om demokrati.

Som steg två i min argumentationsanalys genomfördes en textanalys av den sydsvenska regionbildningens dokument utifrån ett analysredskap som bestod av ovannämnda perspektiv. Detta för att ta fram likheter och skillnader mellan Ansvarskommittén och den sydsvenska regionbildningens argumentation. Själva argumentationsanalysen bedrevs på samma sätt som ovan, först tog jag fram argumenten och sedan sorterade jag dem. Denna gång dock efter analysredskap jag skapat med perspektiv. Efter denna textanalys hade jag underlag för att presentera ett resultat av denna undersökning och således även underlag för att besvara denna uppsats syfte.

2.3 Kritisk granskning av metod

När det kommer till att kritiskt granska sitt val av metod kan man göra det genom att ifrågasätta sin undersöknings validitet, reliabilitet och generaliserbarhet. Det betyder hur hållbar ens undersökning är utifrån gjorda metodval.

Med validitet menas att man utgår från huruvida man har undersökt det man ämnar undersöka.¹⁵ När det kommer till denna uppsats validitet bedömer jag det som att denna uppsats har undersökt vad den ämnat att undersöka. Detta baserar jag på att jag i uppsatsens slutsats, kunnat besvara denna uppsats syfte, och att jag längst vägen genom mina metodval har kunnat besvara denna uppsats frågeställningar.

Hur hållbar ens undersökning är baseras även på undersökningens reliabilitet. Med reliabilitet menas att man gjort en korrekt undersökning och om man upprepade exakt samma steg en gång till så skulle man komma till samma resultat.¹⁶ När det kommer till denna undersöknings reliabilitet så är det, på grund av att metodvalet var kvalitativt, ingen garanti att trots min noggrannhet när jag analyserat Ansvarskommittén och den sydsvenska regionbildningens dokument att någon annan skulle komma fram till exakt samma resultat som jag gjort. Detta baserar jag på att denna undersökning bygger den på kvalitativ metod och kvalitativ textanalys. Bägge dessa metodinriktningar bygger på tolkning.

Inom den kvalitativa metoden är jag som författare genom min tolkning av materialet alltid del av det jag undersöker och på så sätt är jag även en del i att påverka resultatet.¹⁷ Det är i en diskussion om reliabilitet viktigt att vara medveten om sin egen påverkan genom sina tolkningar av en text. Detta är tydligt i mitt tillvägagångsätt när det kommer till min argumentationsanalys med att skapa perspektiv ur Ansvarskommitténs utredningsdokument för att använda dessa perspektiv som en slags sorteringsmall för den sydsvenska regionbildningens dokument. En undersökning blir på detta sätt inte objektiv då undersökningen påverkas av vilka perspektiv som jag har valt att leta i text med.¹⁸ I och med denna genomgång av tolkningens betydelse så betyder inte det att undersökningar som utgår från en kvalitativ metod inte kan användas för att förklara hur någonting är, det kan en kvalitativ forskning göra så länge man är medveten om

¹⁵ Bergström & Boréus, 2005, *Textens mening och makt* s.34

¹⁶ Bergström & Boréus, 2005, *Textens mening och makt* s.35

¹⁷ Lundahl & Skärvad, 1999, *Utredningsmetodik för samhällsvetare och ekonomer* s.42

¹⁸ Lundahl & Skärvad, 1999, *Utredningsmetodik för samhällsvetare och ekonomer* s.74

tolkningens påverkan.

När det gäller att testa sitt metodval kan man även göra det genom att diskutera kring resultatets generaliserbarhet. Det är viktigt att poängtera att inom kvalitativ metod finns en naturlig begränsning i generalisering av resultatet och denna undersökning kan inte appliceras på huruvida resultatet gäller för andra framtida regionbildningar.¹⁹

2.4 Material

Denna uppsats är en kvalitativ textanalys, det betyder att jag vill besvara uppsatsens syfte genom att analysera sekundärdata. Sekundärdata betyder texter som andra har skrivit.²⁰ Vid val av material ska man se över vem som skrivit texten, ur vilket motiv texten är skriven och om texten överlag är en trovärdig källa.²¹ Det är viktigt för denna undersökningens trovärdighet att materialet som använts i textanalysen diskuteras utifrån om dessa material är trovärdiga källor att basera denna undersökning på.

Det material som har analyserats utifrån argumentationsanalys är Ansvarskommitténs utredningsmaterial och den sydsvenska regionbildningens dokumentation. Det material som använts från Ansvarskommittén är två statliga utredningar. Dessa dokument är del av statens offentliga utredningar och är sammanställda av en parlamentariskt sammansatt kommitté. Jag har ingen anledning att misstro denna källa i sin trovärdighet, objektivitet eller att denna statliga utredning skulle ha framställt argument för regionbildning i Sverige utifrån en dold agenda.

För presentation av den sydsvenska regionbildningen har material hämtas från föreningens hemsida och protokoll som går att hämta där. När det kom till att hitta den sydsvenska regionbildningens argument för regionalisering var det inte lika tydligt som vid genomgången av Ansvarskommitténs utredningsdokument. Istället har jag själv fått skapa en enhetligt argumenterande sammanställning. I den sydsvenska regionbildningens dokument skriver de inte tydligt om sina argument utan använder istället begreppet *syfte*. Jag har valt att se detta som ett argumenterande begrepp då *syfte* har följts av liknande ord och satser som funnits i Ansvarskommitténs argumentation. Jag fick först sammanställa samtliga av deras dokument och leta reda på alla olika benämningar de har av sitt *syfte*. Det är inte bara jag som har haft

¹⁹ Lundahl & Skärvad, 1999, *Utredningsmetodik för samhällsvetare och ekonomer* s.43

²⁰ Lundahl & Skärvad, 1999, *Utredningsmetodik för samhällsvetare och ekonomer* s.101

²¹ Thurén, 1986, *Orientering i källkritik*

svårigheter med att se den sydsvenska regionbildningens argumentation för regionalisering. Enligt en debattartikel i Helsingborgs Dagblad saknas det argument för en regionalisering i södra Sverige. Författaren av artikeln efterfrågar svar på *varför* och *till vilken nytta* som en region ska bli till. Hon menar att argument för en region inte varit tydliga.²² Detta kan jag som författare av denna uppsats hålla med om då det inte finns några färdiga dokument med uppstaplade argument för den sydsvenska regionbildningen. Trots bristen på färdiga argumentationsdokument från den sydsvenska regionbildningen har jag utöver det inte stött på brister i att använda deras dokument som material.

²² Hördin, 2013-03-14, *Förespråkare sökes*

3 Analysbegrepp

I denna del kommer jag att redogöra för begreppen regionalism, nyregionalism och regionalisering och deras relation till varandra. För att förstå vad regionbildning är och hur det växt fram hjälps man av att förstå dessa tre begrepp. Det är även av hjälp att förstå dessa begrepp för att sätta in regionbildningsprocessen i Sverige i ett sammanhang och för att kunna undersöka den sydsvenska regionbildningens syfte i förhållande till Ansvarskommittén, det vill säga för att i analysen kunna besvara den tredje frågan i denna uppsats frågeställning som löd ”mot bakgrund av forskningslitteratur om regionalism, nyregionalism och regionalisering, i vilken utsträckning kan man se dessa begrepp kopplas samman med Ansvarskommitténs utredning?”. Denna del av frågeställningen är till för att i analysen kunna ge en återkoppling till den tidigare forskningen som finns om regionbildning och ge en helhetsbild av regionaliseringsprocessen.

3.1 Regionalism

Regionalism kan användas som begrepp om tanken om regioner. Det har i urvalet av tidigare forskning redogjorts för att detta begrepp inte är speciellt användbart i en diskussion om vilka regioner som bildas i Sverige, eller varför. I urvalet av tidigare forskning beskrivs regionalism bland annat av författaren Sofie Qvarfordt som den regionala kultur som människor identifierar sig med, som de ser som specifik för just sin region och är någonting som skiljer dem från andra.²³ Regionalism handlar om att stärka den regionala identiteten. Regionalism kan i grund och botten användas som en identifiering med sin region och att denna identitet tar sin grund i en tro om sin regions kulturella säregenhet.²⁴ Regionalism har i denna bemärkelse ingenting med regionbildning att göra och jag väljer att tolka regionalism som att begreppet inte är användbart för den regionbildningsdiskussion som tog fart på 1990-talet.

3.2 Nyregionalism

Vad författare inom den tidigare forskningslitteraturen istället använder som begrepp för att beskriva regionbildning är begreppet nyregionalism. Författaren Christian Fernandez tar i sitt arbete upp att på 1990-talet, när regionbildningsdiskussionen tog fart, så användes inte gamla definitioner av begreppet regionalism längre. Inom regionbildningsdiskussioner tänkte man i nya banor när det kom till vad regionalism var och kallade detta för nyregionalism.²⁵ Nyregionalism sågs som en objektiv beskrivning av hur samhället bör fungera. Nyregionalism

²³ Qvarfordt, 1999, *Legitimitet i de nya regionförsöken* s.14

²⁴ Fernandez, 2000, *Regionalisering och regionalism* s.15

²⁵ Fernandez, 2000, *Regionalisering och regionalism* s.16

har till skillnad från regionalism fokus på ekonomisk utveckling i rådande internationalisering för att stå sig mot konkurrenskraft.²⁶

Förespråkare för nyregionalism ansåg att i linje med detta så var det på politisk nivå som beslut skulle fattas om regioner och vad en region är ska definieras ur ekonomisk synpunkt. En region är enligt nyregionalism ett område med handlingskraftiga och konkurrensstarka aktörer som dessutom står sig internationellt.²⁷ En region ska bli till genom att man sett över vad just denna region har att erbjuda, vilka styrkor regionen har och hur denna region har möjlighet att utvecklas åt rätt håll.²⁸ En region ska själv ha ansvar över sin egen tillväxt och ha eget utvecklingsansvar.²⁹ Inom nyregionalism lyfts även innovations- och utvecklingskraft fram som viktiga aspekter att finnas med för en region.³⁰ En region kan ses som en marknadsanpassning på den internationella arenan. Detta då en marknadsinriktad politik är det som råder i en internationell, globaliserad värld.³¹ En region ska arbeta tillsammans med aktörer inom regionen såväl som ha ett samarbete med aktörer utanför regionen, även på ett internationellt plan, för att uppnå bästa resultat.³² Genom nyregionalism ges begreppet region en ny definition från hur det definierades inom regionalism. Inom regionalism definierades region som den kulturella, historiska identiteten för ett område medan det inom nyregionalism definieras utifrån ekonomi, utveckling och tillväxt.

Denna syn på vad en region ska vara gör att nyregionalism kan ses som en framväxt i oppositionen mot den tidens rådande centralisering av välfärdssektorerna i samhället.³³ Nyregionalism kan på så sätt kopplas ihop med tankegångar om nyliberalism, en politisk idé som växte under 1980- och 1990-talet. Med nyliberalism kom tankar om att en decentralisering av staten skulle främja ekonomin. Med decentralisering menas avreglering av att staten skall ha ansvar för samtliga välfärdssektorer, att ansvaret istället skulle spridas ut mellan fler aktörer.³⁴ Statens roll ska istället vara att övervaka och följa upp att arbetet sköts som det ska.³⁵ Staten ska ha en ny roll, det betyder för den skall inte att staten ska ha en svagare roll poängterar

²⁶ Fernandez, 2000, *Regionalisering och regionalism* s.17

²⁷ Fernandez, 2000, *Regionalisering och regionalism* s.18

²⁸ Hörnström, 2010, *Redistributive regionalism* s.13

²⁹ Hörnström, 2010, *Redistributive regionalism* s.21

³⁰ Hörnström, 2010, *Redistributive regionalism* s.23

³¹ Hörnström, 2010, *Redistributive regionalism* s.22

³² Hörnström, 2010, *Redistributive regionalism* s.34

³³ Hörnström, 2010, *Redistributive regionalism* s.21

³⁴ Fernandez, 2000, *Regionalisering och regionalism* s.19

³⁵ Hörnström, 2010, *Redistributive regionalism* s.34

författaren Jon Pierre.³⁶ För Sveriges del växte tankar om detta fram i takt med ett stundande medlemskap i EU, ett EU som utformade en subsidiaritetsprincip om att beslut ska fattas på bäst lämpade nivå, och att den bäst lämpade nivån inte alltid är staten.³⁷

Författaren Lisa Hörnström argumenterar för att nyregionalism kan användas ur två perspektiv, antingen deskriptivt eller normativt. Ur ett deskriptivt perspektiv kan man se att användandet av nyregionalism är att ge en etikett på reformen regionbildning, att sätta in regionbildning i nyregionalism så att regionbildning får ett namn. Ur ett normativt perspektiv kan man se att nyregionalism kan användas som ett verktyg att rättfärdiga att bilda starka regioner. Starka regioner inom en stat samtidigt som regionen har mycket egen frihet.³⁸ Jag väljer att tolka nyregionalism som en benämning för vad som hände på 1990-talet, en slags etikett på själva arbetet, regionaliseringen.

3.3 Regionalisering

Utifrån tolkningen att nyregionalism är teorin bakom regionbildning blir således begreppet regionalisering vad regionbildning är i praktiken, själva processen av skapandet av en region. Medan forskningslitteratur beskriver nyregionalism som en teoretisk grund med koppling till decentralisering kan regionalisering användas för att i praktiken bli en koppling till decentralisering.³⁹ Regionalisering kan definieras som att skapa regionala maktcentra där makt har tagits från staten och lagts på en regional nivå.⁴⁰ Makt bör dock inte flyttas från staten utan att staten har gått med på detta.⁴¹ Fungerande regionalisering är enligt forskningslitteraturen ingenting som kan tvingas fram utan är någonting som kan bli till genom en överenskommelse mellan regionen och staten.⁴²

I Sverige används begreppet regionalisering som ett synonym till regionbildning. Detta syns tydligt efter en genomgång av tidigare forskningslitteratur och även i media vid diskussion om regionbildning. Genom att begreppet regionalisering används synonymt med regionbildning om den mellanstatliga nivån blir det naturligt att även i denna uppsats använda begreppet regionalisering för att beskriva nyregionalism i praktiken.

³⁶ Pierre, 2001, *Politik som organisation* s.123

³⁷ Fernandez, 2000, *Regionalisering och regionalism* s.19

³⁸ Hörnström, 2010, *Redistributive regionalism* s.22

³⁹ Pierre, 2001, *Politik som organisation* s.119

⁴⁰ Fernandez, 2000, *Regionalisering och regionalism* s.7

⁴¹ Fernandez, 2000, *Regionalisering och regionalism* s.11

⁴² Qvarfordt, 1999, *Legitimitet i de nya regionförsöken* s.13

4 Bakgrund

Nyregionalism är idén med regionbildning medan regionalisering, som beskrivet i kapitel tre, är en benämning av det praktiska arbetet med att införa en stark regional nivå i samhällsorganisationen. Jag ser nyregionalismens framväxt under 1990-talet som en förklaring till den samtida regionaliseringen som skedde i Sverige genom extensiva regionsutredningar. För att ge analysen av argumentationen i nästa kapitel ett sammanhang kommer jag här att gå igenom dessa regionsutredningar, och avslutningsvis även ge en presentation av den sydsvenska regionbildningen.

4.1 Regionalisering i Sverige över tid

Regionalisering har länge varit en reformfråga men frågan fick på 1990-talet ny kraft bland annat i och med ett stundande medlemskap i EU, ett EU som såg väl på regioner.⁴³ Den första utredningen, under 1990-talet, om regioner kom år 1992. Den statliga Regionsutredningen presenterade ett förslag om att det antingen skulle finnas en stark länsstyrelse med statligt regionalt ansvar, att kommunerna skulle samverka och ha det regionala ansvaret eller att det regionala ansvaret skulle läggas i ett regionalt folkstyre det vill säga en region som mellanstatlig nivå istället för ett landsting.

Inget beslut fattades i regionfrågan utan regionsutredningen ledde till en ny utredning som bedrevs av Regionberedningen.⁴⁴ Regionberedningen presenterade år 1995 sitt slutbetänkande där de menade att Sverige behöver starka regioner med utvecklingsstrategier för att kunna konkurrera med ett växande EU.⁴⁵ Regionberedningen lyfte fram argument för regionalisering som till stor del grundade sig på nyregionalism. De argumenterade för konkurrenskraftiga regioner ur både ett nationellt och ett internationellt perspektiv och menade på att detta uppnås genom att regioner fick eget utvecklingsansvar.⁴⁶ Denna utredning ledde sedan till en försöksverksamhet med att bilda testregioner som skulle ta över det regionala utvecklingsansvaret från länsstyrelsen. De första försöken påbörjades år 1997.

Försöksverksamheten startade i Kalmar, Gotland och Skåne vilket efter hand utökades till att även genomföra försöksverksamhet i västra Sverige. I Kalmar skapades ett så kallat

⁴³ Fernandez, 2000, *Regionalisering och regionalism* s. 8

⁴⁴ Johansson, 1995, *Europeiska regioner* s.20

⁴⁵ SOU 1995:27 s.72

⁴⁶ SOU 1995:27 s.15

regionförbund, även kallat kommunalt samverkansorgan, som under försöksverksamheten skulle ansvara för den regionala organisationen.⁴⁷ På Gotland fick kommunen detta ansvar. I Skåne och västra Sverige bildades regioner genom hopslagning av två eller fler landsting och dessa regioner hade detta ansvar. Nyregionalismens definition av en region har många likheter med de regioner som infördes i Skåne och västra Sverige. Inom nyregionalism så beskrivs region som en ekonomiskt stark mellanstatlig politisk nivå, ett område med handlingskraftiga och konkurrensstarka aktörer som dessutom står sig internationellt. För att en region ska kunna stå sig starkt ska en region ha ansvar över sin egen tillväxt genom att ta över utvecklingsansvaret från staten. De regioner som nu bildades i Skåne och västra Sverige är sedermera modell för vad som menas med region på den mellanstatliga nivån i samhällsorganisationen. Hur en region rent praktiskt ser ut är att en region har tagit över landstingens uppgifter och dessutom fått det egna regionala utvecklingsansvaret.⁴⁸ En region är organiserat på samma sätt som ett landsting. Det högsta beslutande organet för en region är regionfullmäktige. Regionfullmäktige är en folkvald församling likt riksdagen. Det verkställande politiska ansvaret för en region ligger hos regionstyrelsen som kan liknas vid regeringen. Regionstyrelsen bereder de ärenden som behandlas i regionfullmäktige.⁴⁹

Försöksverksamheten skulle pågå till slutet av år 2002. En parlamentarisk regionkommitté (PARK) bildades år 1998 med uppdraget att följa upp och utvärdera försöksverksamheten.⁵⁰ Utvärdering av försöksverksamheten skulle sedan ligga till grund för att bestämma huruvida regioner skulle införas i hela Sverige.⁵¹ PARK presenterade sin utvärdering år 2000. PARK menade i sin utvärdering att en anledning till att regionfrågan vuxit i Sverige under 1990-talet hade med medlemskapet i EU att göra. Genom EU hade en våg av decentralisering och internationalisering av nationell politik svept in.⁵² Ökat självstyre på regional nivå var en internationell process som skedde även utanför Sveriges gränser.⁵³ PARK lyfte fram subsidiaritetsprincipen som sitt huvudargument i sin utvärdering. PARK lyfter även fram begreppet renodling och syftar på att beslutsprocesser är komplicerade och det behöver bli tydligare vem som beslutar, och ansvarar, för vad i samhället och detta skulle behjälpas av en

⁴⁷ SOU 2000:85 s.11

⁴⁸ Sydsvensk regionbildning, 2012-02-23, Styrelseprotokoll

⁴⁹ Lagergren, 2003, *Exposé* s.224

⁵⁰ SOU 1998:166 Bilaga 1

⁵¹ SOU 2000:85

⁵² SOU 2000:85 s.12

⁵³ SOU 2000:85 s.20

tydligare regional nivå.⁵⁴ Regioner skulle vara att föredra med hänsyn till att de tros vara mer funktionella och mer kostnadseffektiva.⁵⁵

I sin utvärdering av försöksverksamheten föreslår PARK en tydligare ansvarsfördelning mellan länsstyrelsen och region respektive regionförbund.⁵⁶ Det behövdes bli tydligare att det är regionen respektive regionförbundet som har det regionala utvecklingsansvaret, inte länsstyrelsen. Länsstyrelsens roll i försöksverksamheten skulle istället vara att ha kontroll i en uppföljande kapacitet inom regionalpolitik och regional utvecklingspolitik.⁵⁷ Detta med motiveringen att det ska tydliggöra för medborgarna om vem som ansvarade för vad.⁵⁸

PARK föreslog att försöksverksamheten skulle fortgå och att fler regioner borde bli till.⁵⁹ Överlag ställde sig PARK positiv till försöksverksamheten som hade visat på positivt resultat så långt.⁶⁰ Utvärderingen ledde till att Skåne, Västra Götaland och Gotland skulle kallas region istället för landsting och att försöksverksamheten skulle utökas att inkludera fler landsting och fortsätta till år 2006.⁶¹ Försöksverksamheten fortsatte dock ända fram till år 2010 och efter beslut från regeringen permanentades Skåne och Västra Götaland som blev först ut med att bilda nya regioner. År 2011 beslöt regeringen att även Halland och Gotland skulle få motsvarande regionalt ansvar.⁶²

4.2 Ansvarskommittén

År 2003 tillsatte regeringen ännu en parlamentarisk utredning som kom att kallas Ansvarskommittén. Ansvarskommitténs uppdrag var att se över strukturen samt uppgifts- och ansvarsfördelningen inom och mellan de olika nivåerna i samhällsorganisationen.⁶³ Ansvarskommittén skulle bedöma om det krävdes förändringar av strukturen och uppgiftsfördelningen för att klara de utmaningar som de offentliga verksamheterna i framtiden skulle komma att ställas inför.⁶⁴ Man ville från statens sida ändra i samhällsorganisationen för att uppnå hög demokratisk legitimitet och att samhällsorganisationen skulle ha närhet till

⁵⁴ SOU 2000:85 s.13

⁵⁵ SOU 2000:85 s.15

⁵⁶ SOU 2000:85 s.16

⁵⁷ SOU 2000:85 s.22-23

⁵⁸ SOU 2000:85 s.25

⁵⁹ SOU 2000:85 s.16

⁶⁰ SOU 2000:85 s.18

⁶¹ Olsson & Åström, 2003, *Why regionalism in Sweden?*

⁶² Karlsson & Norén Bretzer, 2012, *Swedish regional reform and the political map* s.5

⁶³ SOU 2003:123 s.19

⁶⁴ SOU 2007:10 s.13

medborgarna och ge likvärdig samhällsservice överallt.⁶⁵ Ansvarskommittén hade två delar i sitt uppdrag.⁶⁶ Till att börja med skulle Ansvarskommittén se över samhällsorganisationen och lyfta fram eventuella brister.⁶⁷ Som en andra del i sitt uppdrag skulle Ansvarskommittén presentera förslag på en ny samhällsorganisation.

Ansvarskommitténs delbetänkande

Ansvarskommittén presenterade under sin verksamhetstid två utredningar. Den första kom år 2003 och i den så presenterade Ansvarskommittén hur samhället var organiserat och lyfte fram de brister de såg redan fanns och brister som skulle bli än tydligare i framtiden.⁶⁸ Detta bedömdes utifrån hur kommun, landsting och stat klarade sina respektive åtaganden och huruvida de skulle klara av sina åtaganden i framtiden ur ett antal olika perspektiv med hjälp av framtidsprognoser.⁶⁹

Ansvarskommittén hade ägnat särskild uppmärksamhet åt vikten av ett medborgarperspektiv och behovet av likvärdighet när de analyserat samhällsorganisationen. Ansvarskommittén kom fram till att vad som skapade utmaningar för samhällsorganisationen var ”växande krav på offentliga insatser till följd av demografiska förändringar, teknisk och vetenskaplig utveckling, nya värderingar, bättre informerade medborgare, nya politiska frågor, globaliseringen, det europeiska samarbetet och förmågan till en vidmakthållen vital demokrati”.⁷⁰

Utifrån de brister som Ansvarskommittén kunde se så kom de fram till att det behövs en tydlig ansvars- och uppgiftsfördelning i samhällsorganisationen. Inför nästa del i sin utredning fokuserade Ansvarskommittén områden där de hade observerat behov av ansvars- och uppgiftsfördelning. Dessa områden var ansvars- och uppgiftsfördelning mellan stat och kommun samt ansvars- och uppgiftsfördelning inom den statliga verksamheten. I diskussion om hur en eventuell ansvars- och uppgiftsfördelning kunde tänkas se ut mellan stat och kommun togs det upp att Ansvarskommittén skulle undersöka om det vore lämpligt att införa en mellanstatlig nivå i form av en region, och hur denna nivå i så fall bör organiseras.⁷¹ De skulle undersöka vilket utvecklingsansvar som bör ligga på en regional nivå. Detta utifrån att som det

⁶⁵ SOU 2003:123 s.7

⁶⁶ SOU 2003:123 s.8

⁶⁷ Sydsvensk regionbildning, 2013-03-14, Anteckningar från årsmöte

⁶⁸ SOU 2003:123 s.14-16

⁶⁹ SOU 2003:123 s.20; SOU 2003:123 s.137

⁷⁰ SOU 2007:10 s.14

⁷¹ SOU 2003:123 s.7

såg ut då så låg det regionala utvecklingsansvaret på olika myndigheter och på grund av detta blev arbetet med regional utveckling bristfälligt.⁷²

Ansvarskommitténs slutbetänkande

År 2007 presenterade Ansvarskommittén den andra delen på sitt uppdrag.⁷³ Ansvarskommittén presenterade ett förslag på hur den nya samhällsorganisationen skulle få en tydligare ansvars- och uppgiftsfördelning. Förslaget gick ut på att det skulle skapas en gemensam indelning för den regionala nivån. Att kommun, landsting, stat och dess myndigheter skulle ha en gemensam indelning av den regionala nivån då detta var någonting som saknades i Sverige.⁷⁴ Denna nivå skulle innefatta en gemensam geografisk-, ansvars- och uppgiftsfördelning för samtliga berörda parter, alltså tydliggöra vem som ansvarade för vad. Ansvarskommittén tog även upp att inom ansvars- och uppgiftsfördelningen så skulle frågan om regional utveckling ingå. Ansvarskommittén ansåg att utifrån detta så vore det lämpligt att införa regioner istället för landsting och att dessa regioner skulle få eget ansvar för frågan om regional utveckling.⁷⁵ Ansvar för den regionala utvecklingen skulle tas från länsstyrelserna. Länsstyrelserna i sin tur skulle i och med detta få en roll av att bedriva tillsyn.⁷⁶ Ansvarskommittén föreslog i och med skapandet av regioner att de skulle bli färre, men större, enheter än landstingen som de skulle ersätta.⁷⁷

Ansvarskommittén föreslår hur en region praktiskt ska se ut.⁷⁸ En region ska bestå av ett geografiskt område, vars gränser gäller för hela samhällsorganisationen, inte som idag där landstings-, läns- och myndighetsindelning alla ser olika ut. En region ska bestå av mellan en till två miljoner invånare för att befolkningsunderlaget ska göra regionen utvecklingsduglig. Det ska finnas ett regionsjukhus. Det ska finnas ett universitet eller en högskola. Arbetsmarknadsregionerna, så som de beräknas se ut år 2030, ska utgöra grunden för hur en regionsammansättning görs. Och slutligen anser Ansvarskommittén att man ska ta hänsyn till befolkningen vid bildandet av de nya regionerna, det är viktigt att medborgarna ska känna en anknytning till sin region.⁷⁹

⁷² SOU 2012:81 s.212

⁷³ SOU 2007:10

⁷⁴ SOU 2007:10 s.14

⁷⁵ SOU 2007:10 s.14

⁷⁶ SOU 2007:10 s.18

⁷⁷ SOU 2007:10 s.15

⁷⁸ SOU 2007:10 s.23

⁷⁹ SOU 2007:10 s.23

Önskvärt ansåg Ansvarskommittén att en reform för införandet av regioner var någonting som borde inledas omgående så att den nya samhällsorganisationen regionerna har startat upp omkring år 2015 och är välfungerande till år 2020 då de befarar att demografiska och samhällsekonomiska orsaker till brister i samhällsorganisationen kommer att vara akuta.⁸⁰ Ansvarskommittén tog inte helt ställning till hur arbetet skulle genomföras. Ansvaret för regioner ska från stat till regional nivå men Ansvarskommittén säger inget om hur detta ska gå till.⁸¹ Man kan se det som att Ansvarskommittén ville, likt nyregionalism, att regionaliseringen skulle växa fram underifrån genom att landstingen skulle få komma med förslag på regionbildning. Det skulle, från början inte vara tänkt att staten skulle gå in och bestämma.⁸²

Efter Ansvarskommittén

Författaren Christian Fernandez resonerar att regionalisering inte är politiskt neutral process utan att regionalisering påverkas av politiska intressen och att politiska intressen till och med är avgörande vid regionalisering.⁸³ Detta kan jämföras med regionaliseringsreformer som skett i Sverige sedan 1990-talet då regionaliseringen gått i vågor beroende på vem som suttit på makten på riksnivå. Under 1990-talet då försöksverksamhet och ett flertal statliga utredningar rörande en regionalisering bedrevs fanns en socialdemokratisk ledning i regeringen som ställde sig positiv till en reform. I och med maktbyte och att Alliansen bildade regering har regionaliseringen gått i dvala. Då Ansvarskommittén presenterade sitt slutbetänkande hade frågan om regionalisering lagts åt sidan. En kompromiss finns i dagsläget vad gäller regionalisering. Om landsting ska slås ihop till regioner är det någonting som måste komma från landstingen själva och det är inte statens angelägenhet.⁸⁴ Region kan idag alltså bildas genom att landsting ensamt eller tillsammans med andra landsting ansöker till regeringen. Om flera landsting söker om att bilda region tillsammans går även deras län samman och sammanslagning av län beslutas av riksdagen.⁸⁵ Erik Westholm tar upp någonting som han benämner som den nyregionala paradoxen vilket han förklarar med att staten säger att det är regioner som behövs för välfärden, samtidigt som inga regionbildningar kommer igång. Istället finns det en blandning av regioner och landsting på den mellanstatliga nivån. Westholm menar genom sin paradox på att nyregionalism i teorin inte är vad som kommer ut som regionalisering

⁸⁰ SOU 2007:10 s.15

⁸¹ Sydsvensk regionbildning, 2013-03-14, Anteckningar från årsmöte

⁸² Westholm m.fl., 2008, *Regionen som vision* s.119

⁸³ Fernandez, 2000, *Regionalisering och regionalism* s.9

⁸⁴ Tenfält, 2012-01-31, *Vem tar vem? - Den nya Sverigekartan dröjer*

⁸⁵ Sveriges kommuner och landsting, *Vad handlar regionfrågan om?*

i praktiken.⁸⁶

Samtidigt som regeringen ställde sig positiv till regioner som växer fram underifrån så tillsatte regeringen ännu en utredning. Regionbildning, i den meningen att slå ihop landsting, var dock inte utredningens uppdrag utan huvuduppdraget var istället att se över hur den statliga regionala förvaltningen kan bli tydligare. Denna utredning var en förlängning på de förslag som Ansvarskommittén presenterat kring problem med myndigheters geografiska indelning.⁸⁷

I början av år 2012 skulle landsting lämna in en ansökan om att bilda region för att utredningen skulle anpassa den regionala förvaltningen därefter i utredningens slutbetänkande. Ingen lämnade dock in en ansökan om att bilda region innan år 2019 och utredningen presenterade sitt slutbetänkande i slutet av år 2012 utan hänsyn till eventuella framtida regionbildningar mellan landsting.⁸⁸ I linje med vad som lyftes fram i PARKs slutbetänkande utgick denna utredning från vilka problem staten har på den regionala nivån och presenterade förslag på hur den statliga regionala förvaltningen kan bli tydligare genom färre länsstyrelser, elva stycken, och en gemensam geografisk indelning för statens myndigheter, sju geografiska områden.⁸⁹ Länen skulle dock lämnas oförändrade.⁹⁰ Utredningen föreslog även att det regionala utvecklingsansvaret ska överlåtas till en folkvald församling, nämligen landstingen, oavsett eventuella regionbildningar eller ej.⁹¹ Denna uppsats kommer dock att lämna denna utredning härvid då utredningen handlar om geografiska förslag på hur den statliga regionala förvaltningen ska bli tydligare och inte om regionbildning.

4.3 Sydsvenska regionbildningen

Samarbetet med att bilda en ny region i södra Sverige tar sin början år 2011 då Landstinget Kronoberg och Regionförbundet Södra Småland frågade Region Skåne om en sammanslagning till ny region. Region Skåne fick samtidigt en förfrågan om detta av Landstinget i Blekinge och Regionförbundet i Blekinge. Region Skåne tackade ja till dessa förslag samtidigt som Region Skåne även bjöd in Landstinget i Kalmar län, Regionförbundet i Kalmar Län och Kommunförbundet Skåne i samarbetet.⁹² Tillsammans kom dessa överens om att utarbeta en

⁸⁶ Westholm m.fl., 2008, *Regionen som vision* s.129

⁸⁷ Karlsson m.fl., 2013-02-04, *Nya regioner håller inte måttet*

⁸⁸ SOU 2012:81 s.212

⁸⁹ SOU 2012:81 s.18

⁹⁰ SOU 2012:81 s.212

⁹¹ SOU 2012:81 s.16

⁹² Kommunförbundet Skåne, 2012-12-14, Styrelseprotokoll

gemensam avsiktsförklaring om att bilda region år 2019. Denna avsiktsförklaring godkändes av samtliga parter regions- och landstingsstyrelser och i förlängningen av deras region- och landstingsfullmäktige.⁹³ Under år 2012 bildade de tillsammans den ideella föreningen sydsvensk regionbildning.⁹⁴

Föreningens styrelse består av representanter av föreningens medlemmar samt politiska partier som finns representerade i de respektive regions- och landstingsfullmäktige. Denna styrelse har det yttersta beslutsfattandet. För föreningen finns även en ledningsgrupp bestående av tjänstemän i form av landstings-, region-, regionförbunds- och kommunförbundsdirektörer.⁹⁵

Under styrelsen finns det ett arbetsutskott, där det faktiska arbetet med regionen sker. Det är i detta arbetsutskott vision och mål med att bilda en region i södra Sverige arbetats fram.⁹⁶ Genom arbetsutskottet finns det fyra arbetsgrupper för områdena hälso- och sjukvård, kollektivtrafik, infrastruktur och kultur. Dessa arbetsgrupper ska kompletteras med arbetsgrupper som berör områdena demokrati och hållbar regional utveckling, vilket innefattar miljö, näringsliv och arbetsmarknad.⁹⁷

Regionens syfte

Föreningen har som syfte att ta fram beslutsunderlag inför en ansökan för att bilda en ny region år 2019.⁹⁸ Detta beslutsunderlag ska grunda sig på att föreningen har arbetat fram en tydlig vision och tydliga mål med regionaliseringen. Fokus för detta ska vara att en region är av stort värde för utvecklingen i södra Sverige. Arbetet kommer att bedrivas genom att arbetsutskottets olika arbetsgrupper kommer att se över regionaliseringen ur ett antal olika perspektiv.⁹⁹

Arbetet med regionaliseringen ska genomsyras av en tanke på utveckling för hela regionen och mervärdet som en region skulle bringa.¹⁰⁰ Vad som definieras som mervärde med en region har diskuterats inom föreningens arbetsutskott och vad som då lyftes fram var att en region i just södra Sverige handlade om att täcka ett utvecklingsbehov som kommer finnas i framtiden. Genom en gemensam region kommer de kunna täcka detta utvecklingsbehov genom att det

⁹³ Sydsvensk regionbildning, 2011-09-13, Styrelseprotokoll

⁹⁴ Sydsvensk regionbildning, 2013-03-14, Verksamhetsberättelse 2011-2012

⁹⁵ Sydsvensk regionbildning, 2013, *Organisation*

⁹⁶ Sydsvensk regionbildning, 2013, *Organisation*

⁹⁷ Sydsvensk regionbildning, 2013-04-02, Arbetsutskottsprotokoll

⁹⁸ Sydsvensk regionbildning, 2013, *Om Sydsvensk regionbildning*

⁹⁹ Sydsvensk regionbildning, 2013, *Tidsplan*

¹⁰⁰ Regionförbundet i Kalmar län, 2013-01-25, *Vad händer i regionfrågan?*

inom regionen ska råda öppenhet i samhällsorganisationen och det ska effektiviseras när det kommer till innovation, forskning och produktion så att utveckling ständigt är drivande. Att en gemensam region kan leda till en effektivisering av samhällsorganisationen motiverar de med att de inte slår ihop en region och tre landsting utan att de skapar någonting nytt.

Vad som i diskussioner från föreningens protokoll kan utläsas så leder en region även till ett mervärde för medborgarna i regionen. Fokus av mervärde för medborgaren handlar om att den nya samhällsorganisationen med att en region tar över utvecklingsansvaret ska vara lättförståelig. Detta då medborgare generellt inte visar stort intresse för *hur* en samhällsorganisation fungerar utan mervärdet för medborgaren är *att* samhällsorganisationen fungerar.¹⁰¹

För att nå ut till medborgarna på ett lättförståeligt sätt ska föreningen lyfta fram att mervärdet för medborgarna är regional utveckling, kultur, vård, infrastruktur och demokrati med begreppet hållbarhet som gemensam nämnare för samtliga områden.¹⁰²

I föreningens verksamhetsberättelse över åren 2011 och 2012 kan man läsa att den övergripande visionsidén som skissats fram om en region i södra Sverige är ”en öppen port mot världen med gränslösa möjligheter”.¹⁰³ En stor del av föreningens fokus hamnar i och med detta på att lyfta fram det internationella perspektivet, att ett samarbete mellan föreningens medlemmar att bilda region kommer ur att denna region med sitt geografiska läge gör denna del av Sverige sammanlänkad med norra Europa. Denna region är även viktig ur ett Östersjöperspektiv, att Sverige inte bara genom denna region blir sammanlänkad med Europa söderut utan även mot öster.¹⁰⁴

Föreningen ska utöver redan nämnda perspektiv även arbeta fram hur samhällsorganisationen ska fungera utifrån att regionen ska vara en hälsosam region med världsledande vård, ha en kollektivtrafik som knyter samman regionen och underlättar för arbetspendling, skapa livsglädje genom kultur och turism samt i sitt utvecklingsperspektiv se hållbarhet för miljön på lång sikt som grunden för hela samhällsorganisationen.¹⁰⁵

¹⁰¹ Sydsvensk regionbildning, 2013-04-02, Arbetsutskottsprotokoll

¹⁰² Sydsvensk regionbildning, 2013-01-09, Arbetsutskottsprotokoll, punkt 3 Drivkraft

¹⁰³ Sydsvensk regionbildning, 2013-03-14, Verksamhetsberättelse 2011-2012

¹⁰⁴ Sydsvensk regionbildning, 2013-04-02, Arbetsutskottsprotokoll

¹⁰⁵ Sydsvensk regionbildning, 2013-03-14, Verksamhetsberättelse 2011-2012

Vid ett seminarieliknande forum för föreningens ledningsgrupp lyftes styrkorna med det geografiska området som ligger till grund för regionen fram. Områdets styrkor och i förlängningen anledningar till att en region passar sig bra i södra Sverige är det geografiska läget, befolkningsunderlaget, befolkningsutvecklingen, möjligheten till högre utbildning genom flera universitet inom regionen vilket i sin tur leder till välutbildad arbetskraft, bredd i näringslivet, differentierad arbetsmarknad, hälsosam region, väl fungerande samhällsservice, stark besöksnäring och mångfald.¹⁰⁶ Mycket av detta baserar den sydsvenska regionbildningen på framtidsprognoser om befolkningsutvecklingen och framtidsbehovet av arbete och hälso- och sjukvård.¹⁰⁷

För föreningen är det viktigt att inte bara lyfta fram argument för en region i södra Sverige utan de vill även synliggöra och arbeta med nackdelar med en region så att dessa inte kommer fram först i efterhand.¹⁰⁸ Vid det seminarieliknande forumet som anordnades togs förutom styrkor med det geografiska området även svagheter upp. Regionens svagheter är bristande infrastruktur, strukturproblem, låg skattekraft, administrativa länsgränser, stor geografi, låg sysselsättningsgrad, kompetensbrist, låg andel elever med behörighet till gymnasiet samt att det saknas gemensam identitet och varumärke.¹⁰⁹ Detta lyfte dock föreningen fram som någonting de ska arbeta bort och argument mot bildandet av en region i södra Sverige finns utöver deras egna svagheter enligt föreningen inte.

Regionens framtid

Redan då PARK presenterade sitt slutbetänkande uppmuntrade de till fler regionförsök men menade att vissa kriterier bör uppfyllas innan en ny region blir godkänd av regeringen. Dessa kriterier är att det ska råda enighet mellan kommuner och landsting, det ska finnas bred politisk anslutning kring strävandena att bilda region samt en tydlig politisk avsiktsförklaring.¹¹⁰ Detta är arbetsmodellen den sydsvenska regionbildningen hittills verkar följa genom det gedigna arbetet med hur den nya samhällsorganisationen ska se ut.

Under år 2013 ska föreningens arbetsutskott fortsätta arbeta utifrån de viktiga områdena hälso-

¹⁰⁶ Sydsvensk regionbildning, 2012-08-08, Ledningsgruppsprotokoll

¹⁰⁷ Sydsvensk regionbildning, 2013, *Fakta om Sydsverige*

¹⁰⁸ Sydsvensk regionbildning, 2013-03-14, Anteckningar från årsmöte

¹⁰⁹ Sydsvensk regionbildning, 2012-08-08, Ledningsgruppsprotokoll

¹¹⁰ SOU 2000:85 s.20

och sjukvård, kollektivtrafik, infrastruktur, kultur, demokrati och hållbar regional utveckling.¹¹¹ Detta ska föreningen fokusera på fram till hösten år 2014 då det är val till region- och landstingsfullmäktige inom respektive region och landsting vilket är avgörande för regionens framtid. Om valet år 2014 inte leder till någon större omvändning av sammansättningen av respektive region- och landstingsfullmäktige fortsätter arbetet med den sydsvenska regionbildningen. Under år 2015 kommer föreningen i sådana fall att sammanställa en ansökan om regionbildning. En sådan ansökan ska vara inlämnad senast januari år 2016 för att beslut ska hinna fattas av regeringen år 2017 om regionbildning för år 2019.¹¹²

¹¹¹ Regionförbundet i Kalmar län, 2013-01-25, *Vad händer i regionfrågan?*

¹¹² Sydsvensk regionbildning, 2013, *Tidsplan*

5 Analys

I detta kapitel presenteras argumenten för regionalisering. Argumenten kommer att presenteras utifrån ett antal perspektiv som är framtagna ur Ansvarskommitténs argumentation. Dessa argument är framtagna ur Ansvarskommitténs utredningsdokument. Argumenten har inte stått samlade under de perspektiv som de presenteras här utan denna perspektivbild har jag själv sammanställt för att göra Ansvarskommitténs argument lättöverskådliga. Utifrån dessa perspektiv kommer även den sydsvenska regionbildningens syfte att presenteras. Efter denna genomgång av Ansvarskommitténs argument för regionalisering och den sydsvenska regionbildningens syfte kommer jag att presentera deras likheter och skillnader. Detta kapitel kommer att avslutas med en diskussion kring analysbegreppens koppling till Ansvarskommitténs utredning.

5.1 Argumenten

Utvecklingsansvarsperspektivet

Staten ska genom ansvars- och uppgiftsfördelningen få en annan roll, staten ska följa upp och utvärdera att regionen gör det den ska, att likvärdig välfärd kan uppmätas i hela landet och att regionen använder ekonomiska medel på rätt sätt och följer de lagar den går under.¹¹³ Regioner ska få eget ansvar över hur regionen ska satsa för att uppnå den nationella välfärdsstandarden. I förlängningen kallas det att regionen får ta över utvecklingsansvaret. Detta motiverar Ansvarskommittén med att beslut ska fattas på rätt nivå, den så kallade subsidiaritetsprincipen, och beslut som rör regional välfärd ska fattas på regional nivå.¹¹⁴

I likhet med Ansvarskommitténs argumentation om att regioner ska ta över det egna utvecklingsansvaret är det utifrån den sydsvenska regionbildningens dokument en förutsättning att regionen har det egna utvecklingsansvaret om regionen ens ska bildas. Det är viktigt för regionen att själv ta ansvar för ett utvecklingsbehov som kommer finnas i framtiden.¹¹⁵ Detta utifrån att regionen själv är närmast de beslut som måste fattas för en hållbar utveckling.¹¹⁶ Att ta över ansvaret för den egna utvecklingen är en förutsättning för resten av den sydsvenska regionbildningens arbete. Det är en förutsättning för hur hela strukturen för det praktiska arbete om hur samhällsorganisationen ska se ut.¹¹⁷ Arbetet med regionaliseringen ska genomsyras av

¹¹³ SOU 2007:10 s.16

¹¹⁴ SOU 2007:10 s.15

¹¹⁵ Sydsvensk regionbildning, 2013, *Tidsplan*

¹¹⁶ Regionförbundet i Kalmar län, 2013-01-25, *Vad händer i regionfrågan?*

¹¹⁷ Sydsvensk regionbildning, 2013-03-14, Verksamhetsberättelse 2011-2012

en tanke på utveckling för hela regionen och det mervärdet som en region skulle bringa.¹¹⁸

Hälso- och sjukvårdsperspektivet

Hälso- och sjukvården främjas av att skötas på en regional nivå, detta för att man på regional nivå är närmare var de ekonomiska medlen spenderas än vad man är om ansvaret befinner sig på statlig nivå och kan på så sätt hushålla med de ekonomiska medlen för vårdsektorn bättre. Att hushålla med de ekonomiska medlen främjas ännu bättre, menar Ansvarskommittén, av regionbildning där det blir ett gemensamt ansvar för hälso- och sjukvården i regionen. För att en ny region ska bildas ser Ansvarskommittén det som önskvärt för regionens utveckling att varje region bör ha ett regionsjukhus eller åtminstone samarbete med en region som har ett regionsjukhus. Statens roll i hälso- och sjukvården ska begränsas till att, precis som i utvecklingsansvarsperspektivet, se över att likvärdig välfärd i form av likvärdig vård finns runt om i Sverige, hur hälso- och sjukvården sedan bedrivs ska vara upp till regionerna själva utifrån behovet som finns just i regionen.¹¹⁹

Den sydsvenska regionbildningen hävdar själv att det första som måste samordnas är hälso- och sjukvården, detta då de i likhet med Ansvarskommittén anser att hälso- och sjukvården är den största frågan och det viktigaste vid en regionbildning. För bägge parter kommer detta utifrån att hälso- och sjukvården kräver och genererar extremt mycket resurser, främst ekonomiska.¹²⁰ Den sydsvenska regionbildningen lyfter fram att hälso- och sjukvården även är en viktig fråga vid regionalisering då det i framtiden kommer vara svårt för de enskilda landstingen i södra Sverige att hantera den stora hälso- och sjukvårdsfrågan på egen hand. För södra Sverige behövs en gemensam region för att hälso- och sjukvården ska utvecklas optimalt.¹²¹

Medborgarperspektivet

Ansvarskommittén skulle enligt sitt uppdragsdirektiv arbeta med ansvars- och uppgiftsfördelningen utifrån ett antal överväganden som till störst del gjordes utifrån ett medborgarperspektiv. Ansvarskommittén skulle utgå från att ansvars- och uppgiftsfördelningen skulle ge mervärde för medborgarna.¹²² Det vill säga att ”kärnan i det offentliga åtagandet är att

¹¹⁸ Regionförbundet i Kalmar län, 2013-01-25, *Vad händer i regionfrågan?*

¹¹⁹ SOU 2007:10 s.16

¹²⁰ Sydsvensk regionbildning, 2013, *Tidsplan*

¹²¹ Sydsvensk regionbildning, 2013-03-14, Anteckningar från årsmöte

¹²² SOU 2003:123 s.16

det skall ge alla medborgare en likvärdig service och en likvärdig behandling”.¹²³ Ansvarskommittén resonerade att medborgarperspektivet är viktigt utifrån att det nu och i framtiden kommer behövas mer insatser från samhällsorganisationen för att medborgarna ska få behålla den välfärd som råder. Detta utifrån att människor blir äldre och det kommer att behövas mer tillväxt i olika regioner för att den offentliga verksamheten ska fungera ekonomiskt.

I likhet med Ansvarskommittén har även den sydsvenska regionbildningen lyft fram att en region i södra Sverige behövs utifrån ett medborgarperspektiv.¹²⁴ Detta utifrån att befolkningmängden förväntas öka i framtiden och det kommer att tära på samhällsorganisationen som den ser ut idag. För att bevara välfärden för södra Sveriges medborgare samtidigt som en större och åldrande befolkningmängd kräver mer resurser av samhällsorganisationen behövs det regionalisering för att bättre samordna södra Sveriges resurser.¹²⁵

Arbetsmarknadsperspektivet

Ansvarskommittén resonerar att efter år 2020 kommer skatteintäkter att minska bland annat på grund av brist på arbeten. Genom en tydlig ansvars- och uppgiftsfördelning tror man att tillväxt istället kan öka genom att det möjliggör för fler arbeten som i sin tur ger skatteintäkter som kan användas för att bibehålla den välfärd som råder.¹²⁶ I Ansvarskommitténs delbetänkande beskriver man det som att ”genom regionförstoring växer lokala arbets- och servicemarknader långt ut över kommun- och länsgränser och flätas in i varandra. Det kräver ett vidare regionalt perspektiv på näringslivsutveckling, infrastruktur och kollektivtrafik, såväl som på planering av bostäder och olika typer av service”.¹²⁷

I och med att befolkningmängden ökar i södra Sverige kommer det att inte bara påverka välfärden och hälso- och sjukvården utan det kommer även att påverka arbetsmarknaden. I likhet med Ansvarskommitténs argumentation ur arbetsmarknadsperspektivet tar även den sydsvenska regionbildningen upp att för att södra Sverige ska klara av en förändring på arbetsmarknaden så behövs det en förändring i samhällsorganisationen i form av

¹²³ SOU 2003:123 s.9

¹²⁴ Sydsvensk regionbildning, 2013-04-02, Arbetsutskottsprotokoll

¹²⁵ Sydsvensk regionbildning, 2013, *Fakta om Sydsverige*

¹²⁶ SOU 2003:123 s.10

¹²⁷ SOU 2003:123 s.11

regionalisering.¹²⁸ Detta för att på ett effektivare sätt kunna samordna arbetsmarknadsåtgärder. Att det behövs en regionalisering för detta motiverar den sydsvenska regionbildningen med att arbetsmarknaden idag inte är bunden till de enskilda landstingen i södra Sverige utan att arbetsmarknaden idag redan är lika stor som den framtida regionen genom ökad arbetspendling.

Internationella perspektivet

Ansvarskommittén pekar på att medlemskapet i EU har en betydande roll för hur regional tillväxt kommer påverkas framöver.¹²⁹ Den sydsvenska regionbildningen lyfter fram att den övergripande visionen med att bilda en region i södra Sverige är ”en öppen port mot världen med gränslösa möjligheter”.¹³⁰ Således har även den sydsvenska regionen lyft fram medlemskapet i EU som en viktig del av att just denna region ska bli till. Det är viktigt, menar den sydsvenska regionbildningen att ha en gemensam stark region med en stark relation till Europa utifrån att internationell politik som underlättas av region samt att globaliseringen av arbetsmarknad och produktion underlättas. Att en gemensam region i södra Sverige bidrar till detta underlättas av regionens geografiska läge. Regionens geografiska läge gör regionen sammanlänkad med resten av Europa och en gemensam region i södra Sverige underlättar för att samordna relationen till resten av Europa åt alla håll.¹³¹

Demokratiperspektivet

Ansvarskommittén lade i sin utredning även fram fördelar med att införa folkligt valda regioner som skulle ta över ansvaret för utvecklingsfrågor istället för någon annan lösning på samhällsorganisationens problem. Ansvarskommittén ansåg att det fanns en fördel med en direktvald organisation, i den bemärkelsen av hur landstingspolitiker blir tillsatta genom val av medborgarna. Genom en direktvald organisation kan ansvar utkrävas av organisationen i sig, precis så som det fungerar med landsting idag och en direktvald organisation måste leva upp till sina väljare och i förlängningen medborgares förväntningar. I förlängningen främjar detta demokratin. Att denna direktvalda organisation ska ha samma beskattningsrätt som landsting ger även det en möjlighet för denna direktvalda organisation att agera självständigt kring sitt ansvar för utvecklingsfrågor och dess resurser. Om utvecklingsansvaret istället för regionbildning, fick en annan lösning med en organisation som inte tillsattes genom allmänna

¹²⁸ Sydsvensk regionbildning, 2013, *Fakta om Sydsverige*

¹²⁹ SOU 2003:123 s.16

¹³⁰ Sydsvensk regionbildning, 2013-03-14, Verksamhetsberättelse 2011-2012

¹³¹ Sydsvensk regionbildning, 2013-04-02, Arbetsutskottsprotokoll

val kunde detta istället bli skadligt för demokratin då det blir svårare för medborgare att påverka och genom sin röst kontrollera att utvecklingen är för det allmännas bästa. Oreda i samhällsorganisationen är ett demokratiunderskott men genom att införa regioner skulle demokratin enligt Ansvarskommittén istället stärkas.¹³²

5.2 Likheter och skillnader

Vid en jämförelse av vilka argument som Ansvarskommittén lyfter fram och den sydsvenska regionbildningens syfte kan man se att nästintill samtliga av Ansvarskommitténs argument för regionalisering ligger till grund för vad den sydsvenska regionbildningen visar fram som sitt syfte med att bilda en region i södra Sverige.

Efter en genomgång av Ansvarskommitténs argument kan det sammanfattas med att en regionalisering gynnar den ekonomiska situationen för samhällsorganisationen, att en regionalisering kommer omfördela de ekonomiska resurser, skattepengar, som finns i området för att generera en välfärd som räcker till alla. Detta med motiveringen att större insatser kommer behövas för att behålla den välfärd som Sverige är van vid. Liknande argumentation finns hos den sydsvenska regionbildningen, att det i slutändan handlar om att bilda en region i södra Sverige för att på ett bättre sätt än idag värna om de skattepengar som landstingen idag får in, att de enskilda landstingen inte räcker till för att garantera likvärdig välfärd för alla. En reform utifrån regionalisering för att värna om välfärden är ingenting unikt, många reformer som tas upp inom forskningsområdet statsvetenskap handlar om pengar och hur det ska fördelas på en nations medborgare.

Skillnaden mellan den sydsvenska regionbildningens syfte och Ansvarskommitténs argumentation är att den sydsvenska regionbildningen inte rakt ut nämner att en regionbildning ska till ur ett demokratiskt perspektiv. Den sydsvenska regionbildningen talar om att det är en självklarhet att regionen ska ha eget utvecklingsansvar men de nämner inte subsidiaritetsprincipen. På liknande sätt nämner de inte begreppet demokrati. Den sydsvenska regionbildningen har kanske inte tagit upp detta begrepp för att även det ser de som en självklarhet i regionaliseringen. Vid presentation av sitt fortsatta arbete för de kommande åren talar de om hur de ska slås ihop till en gemensam region med en gemensam folkvald regionfullmäktige, så utifrån det väljer jag att tolka det som att den sydsvenska regionbildningen

¹³² SOU 2012:81 s.212

tar inte upp demokratiperspektivet för att det är en sådan självklarhet. För Ansvarskommittén å andra sidan var en nödvändighet att ta upp demokratiperspektivet i sin argumentation för en regionalisering för att verkligen ha tagit upp alla möjliga synvinklar på varför en regionalisering skulle vara lösningen till att reda ut den oreda som finns i samhällsorganisationen.

5.3 Återkoppling till analysbegreppen

Man kan se att regionaliseringsprocessen som skett i Sverige sedan början av 1990-talet har många likheter med nyregionalismens tankar om en stark mellanstatlig nivå i samhällsorganisationen. Utifrån en definition av analysbegreppen i kapitel tre skapades ett sammanhang för hur regionbildningsprocessen växte fram under 1990-talet i Sverige genom en kartläggning av begreppet nyregionalism. Genom en definition av analysbegreppen skapades även ett enhetligt ord att förhålla regionbildningsprocessen till, regionalisering. Genom att få ett sammanhang som Ansvarskommitténs utredning passade in i blev det lättare att förstå och plocka ut de argument som behövdes för att göra denna undersökning. Efter en genomgång av Ansvarskommitténs utredningsdokument kan man hitta starka influenser från både nyregionalism som idé, och regionalisering som dess praktiska utförande.

Med nyregionalism kom förslag på hur en stark mellanstatlig samhällsorganisation kan främja välfärd. Ansvarskommittén utgår från prognoser om vilka resurser som kommer behöva stärkas för att bibehålla välfärd i framtiden och ser fördelen med införandet av starka regioner, i likhet med nyregionalism, ur ett ekonomiskt perspektiv. Utifrån hur forskningslitteratur beskrivit nyregionalismens bild av en stark region kan man se likheter med de förslag som Ansvarskommittén presenterar i sin utredning. Decentralisering utifrån subsidiaritetsprincipen där staten får en ny roll av mer kontrollerande karaktär kan ses som en av grundstenarna för nyregionalism.¹³³ Denna princip kan även hittas i Ansvarskommitténs huvudargumentation för regionbildning. Genom decentralisering, då utvecklingsansvaret tas från länsstyrelser och ges till en region så får staten, som nämnts i kapitel tre en ny roll i samhällsorganisationen. En tydlighet i tillsynsansvaret underlättar enligt Ansvarskommittén för granskning att medborgare har likvärdig välfärd runt om i Sverige.¹³⁴ En likhet med regionalisering utifrån nyregionalism kan ses i Ansvarskommitténs motivering att beslut ska fattas på bäst lämpade nivå och att det är därför som regioner ska få ta över det egna utvecklingsansvaret.¹³⁵

¹³³ Hörnström, 2010, *Redistributive regionalism* s.23

¹³⁴ SOU 2007:10 s.21

¹³⁵ SOU 2007:10 s.15

6 Slutsats

Syftet med denna uppsats var att ta reda på om argumentationen för regionalisering som presenteras i Ansvarskommitténs utredning är drivkraften bakom den sydsvenska regionbildningen. För att kunna besvara detta syfte så genomfördes en undersökning av Ansvarskommitténs utredningsdokument och den sydsvenska regionens syfte för att lyfta fram likheter och skillnader i deras huvudargument. Utifrån likheterna i de bådas huvudargument för en regionalisering blir det tydligt att så är fallet. I och med att den sydsvenska regionbildningen själva tar upp nästintill samtliga av Ansvarskommitténs argument för en regionalisering i sin diskussion om syftet med sitt arbete och att just denna region ska bli till. Det tyder på att den sydsvenska regionbildningen tagit till sig Ansvarskommitténs argument för regionalisering och sett att just denna del av Sverige har de geografiska och strukturella förutsättningarna som Ansvarskommittén lyfte fram behövdes och att området är i behov av denna förändring för att klara av att handskas med framtida krav på samhällsorganisationen.

Framtida regionbildningar

Svaret på denna uppsats syfte kom jag fram till genom att studera Ansvarskommittén och den sydsvenska regionbildningen genom en kvalitativ textanalys. Det är viktigt att här poängtera att en kvalitativ textanalys till stor del påverkas av egna tolkningar men jag tror dock ändå att svaret i slutändan blir det samma om någon annan skulle genomföra samma studie som jag har gjort. Genom denna uppsats har nog en liten lucka fyllt igen inom forskningsläget kring regionalisering i Sverige och frågan om vilka regioner som bildas och varför. Detta genom att jag har visat på att den statliga utredning som Ansvarskommittén presenterat har haft betydelse för fortsatta regionaliseringsdiskussioner och i fallet med södra Sverige, till och med lett till en regionaliseringsprocess. Jag har även bidragit till forskningsläget med denna uppsats genom att analysera Ansvarskommitténs utredning i förhållande till aktuell forskningslitteratur som inte är föråldrad eller skriven utifrån att regionalisering är en självklar väg att gå i framtiden. I och med att denna uppsats bara presenterar forskning på kandidatnivå kan jag inte hävda att denna uppsats på något sätt fyller igen en lucka helt och hållet. Denna uppsats ser jag mer som en språngbräda för fortsatt forskning på vilka regioner som bildas och varför de bildas nu när det går att konstatera att i alla fall en regionbildning i Sverige verkar ha sin grund i Ansvarskommitténs utredning.

Som fortsatt forskning skulle det för att fylla ut fler luckor inom forskningsläget vara av intresse

att jämföra den sydsvenska regionbildningen som verkar ha utgått från Ansvarskommittén mot andra regionbildningsdiskussioner för att ta reda på varför den sydsvenska regionbildningen verkar fungera medan de andra regionbildningarna lagt ner sitt samarbete. Det vore intressant att se hur pass stark denna undersökning står sig ifall de andra regionbildningsförsöken även de hade Ansvarskommitténs argumentation som stomme, och ändå inte fungerade. Andra regionbildningsförsök hade kanske en annan drivkraft bakom sitt samarbete som inte var starkt nog att hålla liv i fortsatt regionaliseringsarbete så som Ansvarskommitténs argumentation verkar ha gjort i södra Sverige.

Avslutande diskussion

Efter Ansvarskommittén lade fram sin utredning har det inte blivit någon större förändring vad kommer till att ordna upp den ordning som finns inom samhällsorganisationen när det kommer till ansvars- och uppgiftsfördelning. Istället har det nästan blivit ännu rörigare med att ansvars- och uppgiftsfördelningen när det kommer till vem som ska ha utvecklingsansvaret. Det regionala utvecklingsansvaret har idag hamnat på flera olika nivåer, det återfinns hos antingen landsting, regioner, regionförbund eller hos länsstyrelsen. Den sydsvenska regionbildningen har börjat arbeta för att reda ut detta i och med sin avsiktsförklaring att bli en gemensam region, till stor del utifrån Ansvarskommitténs argument. Men att den sydsvenska regionbildningen är ensam om att ha viljan att bilda en region räcker nog inte. För att få en enhetlig mellanstatlig nivå i samhället behövs nog en vilja, och påtryckningar från statens sida. Varför andra regionbildningsdiskussioner i Sverige har lagt ner kan jag bara spekulera i. Till stor del har det nog att göra med statens inställning till regionalisering som råder just nu, att regionalisering inte är en viktig fråga. Regioner ska leda till en bättre ekonomi i slutändan och en bättre ekonomi för hela Sverige där alla dess medborgare har likställd välfärd borde vara av alla, inklusive statens, intresse.

Referenser

Litteratur

Backman, Jarl, 2009, *Rapporter och uppsatser*, Lund, Studentlitteratur, andra upplagan, ISBN 978-91-44-04826-0

Bergström, Göran & Boréus, Kristina, 2005, *Textens mening och makt*, Hungary, Studentlitteratur, andra upplagan, ISBN 978-91-44-04274-9

Esaiasson m.fl., 2006, *Metodpraktikan*, Vällingby, Norstedts juridik AB, andra upplagan, ISBN 91-39-10611-X

Johansson, Jörgen, 1995, *Europeiska regioner – Regionforskning i empirisk och normativ belysning*, Kumla, Högskolan i Örebro, första upplagan, ISBN 91-7668-121-1

Lagergren, Fredrika, 2003, kapitel "Det Svenska statskicket" i *Exposé, Danmark*, Liber AB, första upplagan, ISBN 91-21-19696-6

Lundahl, Ulf & Skärvad, Per-Hugo, 1999, *Utredningsmetodik för samhällsvetare och ekonomer*, Lund, Studentlitteratur, tredje upplagan, ISBN 91-44-01003-6

Pierre, Jon, 2001, kapitel "Decentralisering, governance och institutionell förändring" i *Politik som organisation – Förvaltningspolitikens grundproblem* av Rothstein, Bo, Angered, SNS Förlag, tredje upplagan, ISBN 91-7150-825-2

Rakar, Fredrik & Tallberg, Pontus, 2013, *Behövs regioner?*, Reglab, ISBN 978-91-637-2370-4

Thurén, Torsten, 1986, *Orientering i källkritik – är det verkligen sant?*, Stockholm, Esselte stadium, första upplagan, ISBN 91-24-33266-6

Westholm m.fl., 2008, *Regionen som vision – Det politiska projektet Stockholm-Mälardalen*, SNS Förlag, Stockholm, första upplagan, ISBN 978-91-85695-79-9

Utredningar

SOU 1995:27, *Regional framtid*, Slutbetänkande av Regionberedningen, Stockholm, ISBN 91-38-13902-2

SOU 1998:166, *Regional frihet och statligt ansvar – en principiell diskussion*, Delbetänkande av den parlamentariska regionkommittén (PARK), Stockholm, ISBN 91-38-21098-3

SOU 1999:103, *Regionreform på försök – första steget mot en regional samhällsorganisation*, Rapport till den parlamentariska regionkommittén (PARK), Stockholm, ISBN 91-7610-825-2

SOU 2000:85, *Regionalt folkstyre och statlig länsförvaltning*, Slutbetänkande av den parlamentariska regionkommittén (PARK), Stockholm, ISBN 91-38-21295-1

SOU 2003:123, *Utvecklingskraft för hållbar välfärd*, Delbetänkande av Ansvarskommittén, Stockholm

SOU 2007:10, *Hållbar samhällsorganisation med utvecklingskraft*, Slutbetänkande av Ansvarskommittén, Stockholm, ISBN 978-91-38-22691-9

SOU 2012:81, *Statens regionala förvaltning – förslag till en angelägen reform*, Slutbetänkande av Utredningen om den statliga regionala förvaltningen, Stockholm, ISBN 978-91-38-23845-5

Uppsatser

Fernandez, Christian, 2000, *Regionalisering och regionalism - Idé, ideologi och politisk verklighet*, Statsvetenskapliga institutionen, Lunds universitet, Lund, ISBN 91-88306-29-1

Hörnström, Lisa, 2010, *Redistributive regionalism - Narratives on regionalisation in the Nordic periphery*, Avhandling, Department of Political Science, Umeå universitet, Umeå, ISBN 978-91-7459-001-2

Karlsson, David & Norén Bretzer, Ylva, 2012, *Swedish regional reform and the political map – Party interests at stake*, School of public administration – Working papers series, 2012:21, Göteborgs universitet, ISSN 1651-5242

Mörck, Johan, 2008, *Regionalt samhällsbyggande i otakt - En studie av den varierande framväxten av samverkansorgan*, Avhandling, Studies in Political Science, Örebro universitet, Västra Frölunda, ISBN 978-91-7668-597-6

Olsson, Jan & Åström, Joachim, 2003, *Why regionalism in Sweden?*, Regional and Federal Studies, Volym 13, Nummer 3

Qvarfordt, Sofie, 1999, *Legitimitet i de nya regionförsöken - En jämförande studie om Region Skåne och Region Västra Götaland*, Magisteruppsats, Statsvetenskapliga institutionen, Lunds universitet

Tidningsartiklar

Hördin, Lotta, 2013-03-14, *Förespråkare sökes*, Helsingborgs dagblad, hämtad 2013-05-02, [<http://hd.se/ledare/2013/03/14/foresprakare-sokes/>]

Karlsson m.fl., 2013-02-04, *Nya regioner håller inte måttet*, Dagens samhälle, hämtad 2013-04-09, [<http://www.dagensamhalle.se/debatt/nya-regioner-brhaller-inte-mattet-4567>]

Tenfält, Torbjörn, 2012-01-31, *Vem tar vem? - Den nya Sverigekartan dröjer*, Akademikern, hämtad 2013-04-09, [<http://www.akademikern.se/text/vem-tar-vem>]

Protokoll

Kommunförbundet Skåne, 2012-12-14, Styrelseprotokoll

Region Skåne, 2011-11-28/29, Regionfullmäktigeprotokoll

Sydsvensk regionbildning, 2013-03-14, Anteckningar från årsmöte

Sydsvensk regionbildning, 2013-01-09, Arbetsutskottsprotokoll

Sydsvensk regionbildning, 2013-02-06, Arbetsutskottsprotokoll

Sydsvensk regionbildning, 2013-04-02, Arbetsutskottsprotokoll

Sydsvensk regionbildning, 2012-01-30, Ledningsgruppsprotokoll
Sydsvensk regionbildning, 2012-08-08, Ledningsgruppsprotokoll
Sydsvensk regionbildning, 2012-10-22, Ledningsgruppsprotokoll

Sydsvensk regionbildning, 2011-09-13, Styrelseprotokoll
Sydsvensk regionbildning, 2012-02-23, Styrelseprotokoll
Sydsvensk regionbildning, 2012-08-09, Styrelseprotokoll

Sydsvensk regionbildning, 2013-03-14, Verksamhetsberättelse 2011-2012
Sydsvensk regionbildning, 2013-03-14, Verksamhetsberättelse 2013

Elektroniska källor

Norrstyrelsen, 2012, *Aktuellt*, hämtad 2013-05-19,
[<http://www.norrstyrelsen.se/>]

Regionförbundet i Kalmar län, 2013, *Vad händer i regionfrågan?*, hämtad 2013-04-02,
[<http://www.rfkl.se/sv/Om-Kalmar-Lan/Regionfragan/>]

Sveriges kommuner och landsting, 2013, *Vad handlar regionfrågan om?*, hämtad 2013-05-16,
[http://www.skl.se/vi_arbetar_med/demokrati/regionfragan/fragor-och-svar-om-regionfragan]

Sydsvensk regionbildning, 2013, *Fakta om Sydsverige*, hämtad 2013-05-22,
[<http://www.nyregion.se/fakta/>]

Sydsvensk regionbildning, 2013, *Om Sydsvensk regionbildning*, hämtad 2013-03-15,
[<http://www.nyregion.se/ideell-forening/>]

Sydsvensk regionbildning, 2013, *Organisation*, hämtad 2013-03-15,
[<http://www.nyregion.se/ideell-forening/organisation/>]

Sydsvensk regionbildning, 2013, *Tidsplan*, hämtad 2013-03-15,
[<http://www.nyregion.se/tidsplan/>]

Övrigt

Sveriges kommuner och landsting, 2010, *Regioner runt hörnet – Sju politiker om regioner i Sverige*, Stockholm, ISBN 978-91-7164-562-3

Sveriges kommuner och landsting, 2011, *Sverige behöver fler starka tillväxtregioner – Argument och resultat*, Stockholm, ISBN 978-91-7164-676-7